

Слькін А.В.

Класичний приватний університет

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА

Стаття присвячена аналізу динаміки та структури основних виробничих фондів підприємства. Виробнича структура основних фондів і її зміна, за той, чи інший відрізок часу дають можливість охарактеризувати технічний рівень промисловості й ефективність використання капітальних вкладень в основні фонди. Поліпшення використання основних виробничих фондів підприємства є важливим резервом підвищення ефективності виробництва. Зокрема, чим вище в складі основних фондів питома вага машин, устаткування й інших елементів активної частини основних фондів, тим більше продукції буде зроблено на кожну гривню основних фондів.

Ключові слова: аналіз, виробництво, динаміка, основні виробничі фонди, підприємство, структура, ефективність.

Вступ. Аналіз основних фондів може проводитися по декількох напрямках, розробка яких в комплексі дозволяє дати оцінку структури, динаміки і ефективності використання основних засобів і довгострокових інвестицій.

Виробнича структура основних фондів характеризується питомою вагою кожної групи основних фондів у загальній їхній вартості по підприємству, галузі і промисловості в цілому.

Виробнича структура основних фондів і її зміна, за той, чи інший відрізок часу дають можливість охарактеризувати технічний рівень промисловості й ефективність використання капітальних вкладень в основні фонди. Зокрема, чим вище в складі основних фондів питома вага машин, устаткування й інших елементів активної частини основних фондів, тим більше продукції буде зроблено на кожну гривню основних фондів.

Саме тому кожне підприємство повинне постійно вишукувати резерви підвищення ефективності використання основних фондів. Виявити ці резерви та контролювати виконання заходів щодо їх мобілізації і використання можна лише за допомогою глибокого системного економічного аналізу [1].

Постановка завдання. Метою статті є проведення аналізу динаміки та структури основних виробничих фондів підприємства.

Результати. Мета економічного аналізу полягає у визначенні ступеня забезпеченості підприємства основними фондами за умови найефективнішого їх використання та пошуку резервів підвищення фондівіддачі.

Отже, першим етапом аналізу є дослідження змін, які відбулися в структурі основних фондів. Під структурою основних фондів розуміють співвідношення окремих груп основних фондів.

Кожне підприємство повинне намагатися створювати оптимальну структуру основних фондів, постійно поліпшувати її шляхом оновлення та модернізації устаткування, зменшення частки зайвого малоефективного устаткування, підвищення рівня автоматизації і механізації, спеціалізації та кооперування [3].

Розглянемо методику аналізу динаміки фондівіддачі в 2013 році в порівнянні з 2012р. на підприємстві ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор» (табл. 1).

Ціни на продукцію підприємства в 2013 р. зросли на 15,61%, також зросла балансова вартість основних фондів на 14,57 тис.грн або на 10,6%.

Розрахуємо фондівіддачу, за допомогою формули:

$$\Phi = \frac{O_{\text{в}}}{\text{ПОФ}}, \quad (1)$$

Фондівіддача в 2012 році склала 65,6920 грн., а в 2013 – 68,6242 грн. (відповідно: 8965/136,47; 10365/151,04). Отже, вона в 2012 р. вона знизилася на 2,9322 грн., або 4,27%.

Для аналізу чинника зниження фондівіддачі розрахуємо по формулі:

$$\Phi = U_{\text{а}} \times U_{\text{м}} \times (1/C) \times D \times K_{\text{тг}} \times K_{\text{р}} \times K_{\text{см}} \times C_{\text{м}} \times V_{\text{чм}}, \quad (2)$$

де $U_{\text{а}}$ – частка активної частини виробничих основних фондів;

$U_{\text{м}}$ – частка робочих машин і устаткування в складі активних основних фондів;

1/С – доводиться машин і устаткування на одиницю їх вартості або чим нижче балансова вартість однієї одиниці машин і устаткування;

Д – календарний період;

Ктг – коефіцієнт технічної готовності парку робочих машин і устаткування;

Кв – коефіцієнт випуску на лінію або в роботі;

Чм – кількість годин фактичної роботи в зміні;

Вчм – годинне вироблення машин в основному виробництві;

Кзм – коефіцієнт змінності роботи.

Розрахуємо її мультиплікатори-чинники за обидва роки і визначимо індекси зміни кожного з них за формулою:

$$\Phi = \Phi_0 \times Ua \times Um \times ictr \times (1/i\varphi) \times id \times imd \times Ktg \times Kr \times Kzm \times Cm \times Vcm \times i\varphi, \quad (3)$$

Для зручності обчислень і аналізу їх результатів всі розрахунки зведемо в таблицю 2.

Аналіз приведених в табл. 2. результатів показує, що на підприємстві ПАТ «Світлофор» в 2012 році:

1) погіршилась структура виробничих основних фондів, проте зросла частка активних фондів з 2,25 тис. грн. (1/0,4444) до 2,92 тис. грн. (1/0,3419), зросла балансова вартість однієї одиниці робочих машин і устаткування, що є наслідком зміни видової структури і вартості машин і устаткування. Правда, позитивним моментом є зростання частки робочих машин і устаткування на 2,99%

2) знизився коефіцієнт технічної готовності парку машин і устаткування на 9,68%;

3) підвищився рівень використання робочого часу машин і устаткування: на 3,24% зріс коефіцієнт використання справних машин і устаткування в роботі, на 12,92% збільшився коефіцієнт змінності їх роботи;

4) на 8,12% зросло виготовлення валової продукції на 1 маш.-год, що пояснюється зміною саме виготовленої продукції і зростанням цін на неї;

5) фондовіддача знизилася, як ми вже знаємо, на 2,9322 грн. або на 4,27%.

У зниженні фондовіддачі є дві складові: цінова і технологічна. Як відомо, ціни на продукцію

Таблиця 1

**Динаміка фондовіддачі в 2012-2013 рр.
на ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор»**

Найменування	Позначення	2013 рік	2012 рік	
1. Обсяг виробництва продукції, тис. грн.	Ов	10365	8965	
2. Середньорічна балансова вартість основних фондів, тис. грн.	ПОФ	151,04	136,47	
3. Зокрема активних, тис. грн.	ПОФа	57,9	52,75	
4. З них робочі машини і устаткування, тис. грн.	МО	40,5	50,9	
5. Машино-дні робочих машин і устаткування в господарстві	МД	6570	6353	
6. Зокрема:	В роботі	МДр	5181	5008
	у ремонті і в очікуванні ремонту	МДрем	763	916
7. Відпрацьовано робочими машинами і устаткуванням машино-змін	МЗ	7412	8090	
8. Те ж машино-годин	МГ	39138	41665	

Таблиця 2

**Розрахунок індексів чинників фондовіддачі
на ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор» у 2012-2013 рр.**

Чинники	Мультиплікатори	2013 рік	2012 рік	Індекси
Ua	ПОФа/ПОФ	0,3833	0,3865	1,0083
Um	МО/ПОФа	0,6995	0,9649	1,4630
1/С	(МД/Д)/МО	0,4444	0,3419	0,7693
Д	МД/(МД/Д)	365	365	1,0000
Ктг	(МД – МДрем)/МД	0,8839	0,8558	0,9682
Кв	МДр/(МД – МДрем)	0,8922	0,9211	1,0324
Кзм	МЗ/МДр	1,4306	1,6154	1,1292
Чм	МГ/МЗ	5,2804	5,1502	0,9753
Вчм	Ов/МГ	0,2648	0,2152	0,8127
Φ	Ов/ПОФ	68,6242	65,6920	0,9572

підприємства зросли в звітному році на 15,61%. Це дасть підставу розчленувати індекс годинного виготовлення на два субіндекси: іцп і і'вчм, де і'вчм – індекс годинного вироблення машин в зіставних цінах (звітного року). Оскільки і'вчм = 0,8127, а іцп = 1,1561, то і'вчм = 0,7030, що говорить про дійсне падіння годинного виготовлення машин.

Із звітності підприємства відомо, що в звітному році зросла вартість робочих машин і устаткування на 10,6%, тобто іцф = 1,106. З цього виходить, що і1/с = 0,7693 також слід розчленувати на два: істр і 1/іцф, де істр – зміна середньої балансовій вартості однієї одиниці машин і устаткування виключно за рахунок оновлення і вибуття машин. Оскільки і1/с = 0,7693, а іцф = 1,106, то істр = 0,7693/(1/1,106) = 0,8509, що говорить про дійсне погіршення видової структури машин і устаткування, що виразився в зменшенні їх одиничної вартості і відносному (на 1 тис. грн) зменшенні кількості.

Таким чином, в індексі фондівіддачі іф = 0,9572 цінова (головним чином, зовнішня) складова рівна:

$$іц = іцп/іцф = 1,1561/1,106 = 1,0453, \\ \text{а технологічна (внутрішньогосподарча):}$$

$$ім = іф/іц = 0,9572/1,0453 = 0,9157,$$

Отже, для аналізу чинника зниження фондівіддачі в 2012 році на 2,9322 грн далі використовується динамічна модель:

$$\Phi' = \Phi_0 \times U_a \times U_m \times i_{стр} \times (1/i_{цф}) \times i_d \times i_{тд} \times K_{тг} \times K_p \times i_c \times K_{зм} \times \Phi_m \times i'_{вчм} \times i_{цп} \quad (4)$$

Для нашого прикладу маємо (табл. 2):

$$65,6920 = 68,6242 \times 1,0083 \times 1,4630 \times 0,8509 \times (1/1,106) \times 1,0000 \times 0,9682 \times 1,0324 \times 1,1292 \times 0,9753 \times 0,7030 \times 1,1561.$$

Аналіз чинника виконується логарифмічним методом, яка в даному випадку приймає вигляд:

$$\Delta\Phi_i = \Delta\Phi \left(\frac{\lg ii}{\lg i\phi} \right), \quad (5)$$

Розрахуємо оцінки впливу чинників на фондівіддачу на підприємстві табл. 3.а ефективність основні фонди

Отже, фондівіддача знизилася в звітному році на 2,9322 грн. на кожну гривню балансової вартості виробничих основних фондів, або на 4,27%. З 12 чинників чотири зумовили підвищення фондівіддачі, зокрема:

– зростання цін на продукцію підприємства +1,42 грн. +15,64%;

Таблиця 3

**Вплив чинників на фондівіддачу
ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор» 2012-2013 рр.**

Чинники і	Індекси ii	lg ii	lg ii / lg iφ	ΔΦi	Те ж, в % к 2013 року
Уа	1,0083	0,00359	0,85684	-0,32738	-3,60
Um	1,4630	0,16524	-1,69684	0,23187	2,55
1/С'	0,7693	-0,11390	1,99474	-1,36806	-15,05
Цф	1/1,106	0,04376	-1,30316	-0,92242	-10,15
Д	1,0000	0	0	0	0
Ктг	0,9682	-0,01403	0,73842	-0,28214	-3,10
Кв	1,0324	0,01385	-0,72895	0,27851	3,06
Кзм	1,1292	0,05277	-1,77737	1,06118	11,67
Чм	0,9753	-0,01086	0,57158	-0,21839	-2,40
В'чм	0,7030	-0,15304	1,05474	-0,59263	-6,52
Цп	1,1561	0,06300	-1,31579	1,42175	15,64
Ф	0,9572	-0,01900	1	-2,9322	-4,27

Таблиця 4

**Структурно-динамічний склад основних засобів
на ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор» за 2013 рік**

Група основних засобів	Наявність на початок року		Надійшло за рік		Вибуло за рік		Наявність на кінець року	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %
Промислово-виробничі основні фонди	13200	91.0	2500	92.6	900	64.3	14800	93.7
Невиробничі основні фонди	1300	9.0	200	7.4	500	35.7	1000	6.3
Всього основних фондів	14500	100.0	2700	100.0	1400	100.0	15800	100.0
В тому числі: активна частина	7650	52.75	2250	3.3	650	3.6	9150	57.9

– зростання коефіцієнта змінності роботи машин і устаткування +1,06 грн. +11,67%;

– підвищення коефіцієнта використання машин устаткування в роботі +0,27 грн. +3,06%;

– зростання частки робочих машин і устаткування в вартості активних виробничих основних фондів +0.23 грн. +2,55%.

Решта чинників викликала падіння фондівіддачі, зокрема:

– погіршення видової структури робочих машин і устаткування -1,36 грн – 15,05%;

– зростання цін на виробничі основні фонди, падіння годинного вироблення машин і устаткування – 0.92 грн. -10,15%;

– зниження коефіцієнта технічної готовності робочих машин і устаткування -0,59 грн. -6,52%;

– зниження частки активних виробничих основних фондів -0,28 грн. -3,10%;

– зменшення корисного використання змінного -0.33 грн. -3,60%;

– зменшення робочого часу машин і устаткування -0.21 грн. -2,40%.

За рахунок цінових чинників, що відображають вплив зовнішніх умов господарювання, фондівіддача підвищилася на 0,50 грн. (1,42 – 0,92), а за рахунок технологічної складової, що відображає вплив внутрішньогосподарчих чинників, знизилася на 1,22 грн (- 0,72 – 0,50).

Аналіз зміни структури основних фондів підприємства на ПАТ «Світлофор» проводимо методом порівняння середнього значення за 2013 рік (табл. 4).

Визначимо вартість основних фондів на кінець року:

Таблиця 5

Наявність основних фондів по повній балансовій вартості на ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор» за 2013 рік тис. грн.

На початок звітнього періоду	14500
1 лютого	14600
1 березня	14700
1 квітня	14800
1 травня	14900
1 червня	14700
1 липня	15000
1 серпня	15100
1 вересня	15300
1 жовтня	15500
1 листопада	15700
1 грудня	15800
На кінець звітнього періоду	15800

ОФ к(вир) = 13200 + 2500 – 900 = 14800 тис.грн.
 ОФ к(невир) = 1300 + 200 – 500 = 1000 тис.грн.
 ОФ к(всього) = 14500 + 2700 – 1400 = 15800 тис.грн.

ОФ к(акт) = 7650 + 2250 – 750 = 9150 тис.грн.

Дані з таблиці 4 показують, що на ПАТ «Світлофор» за звітний період відбулися суттєві зміни в наявності та структурі основних фондів.

Вартість основних невикористаних фондів зросла на 1300 тис.грн. або на 9%, в тому числі основних виробничих фондів на 13200 тис. грн., або на 91%. Збільшилась доля ОВФ в загальній сумі основних фондів на 1% і відповідно зменшилась доля невикористаних фондів. Значно зросла питома вага активної частини фондів з 52.75 до 57.9% , що варто оцінити позитивно. Наявність основних фондів по повній балансовій вартості на ПАТ «Світлофор» за 2013 рік табл. 5.

Розрахуємо середню річну вартість основних фондів. При розрахунку за формулою середньої хронологічної вартості отримаємо середню річну вартість основних фондів, яка дорівнює:

$$\overline{OF} = \frac{\frac{14500}{2} + 14600 + 14700 + 14800 + \dots + \frac{15800}{2}}{13 - 1} \approx 15104,17 \text{ тис. грн.}$$

При використанні ж спрощеного способу отримаємо:

$$\overline{OF} = \frac{14500 + 15800}{2} = 15150 \text{ тис. грн.}$$

За допомогою таблиці 4 проведемо аналіз руху й технічного стану ОВФ, для цього розрахуємо такі показники:

1) коефіцієнт оновлення:

$$K_{\text{нов}} = \frac{2500}{14800} = 0.169;$$

2) коефіцієнт вибуття:

$$K_{\text{в}} = \frac{900}{13200} = 0.068;$$

3) коефіцієнт приросту:

$$K_{\text{пр}} = \frac{2500 - 900}{13200} = 0.121;$$

4) коефіцієнт зносу:

$$K_{\text{зн}} = \frac{4740}{14800} = 0.32;$$

5) коефіцієнт придатності:

$$K_{\text{прод}} = \frac{14800 - 4740}{14800} = 0.68.$$

Проведемо аналіз ефективності використання основних фондів. До основних напрямків поліпшення ефективності використання основних фондів підприємства належать:

– зменшення кількості недіючого устаткування, виведення з експлуатації зайвого та швидке залучення у виробництво невстановленого устаткування;

– скорочення та ліквідація внутрішньо змінних простоїв шляхом підвищення рівня організації виробництва, підвищення коефіцієнта змінності роботи обладнання;

– підвищення якості ремонтного обслуговування основних фондів;

– удосконалення виробничої структури основних фондів;

– модернізація діючого устаткування, машин та механізмів;

– швидке освоєння проектних потужностей, введення в дію нових технологічних ліній, агрегатів, устаткування;

– економічне стимулювання раціонального використання виробничих фондів;

– комплексна переробка сировини;

– застосування ресурсозберігаючої техніки [2].

Розрахуємо вплив зміни питомої ваги активної частини фондів в їх загальній сумі і зміни фондо-

віддачі активної частини фондів способом абсолютних різниць:

$$\Delta \Phi B_{на} = (0.6 - 0.604) \times 12,6 = -0.05 \text{ грн.},$$

$$\Delta \Phi B_{акт} = (12,3 - 12,6) \times 0.60 = -0,18 \text{ грн.}$$

$$\text{Разом} = -0,23 \text{ грн.}$$

Початкову інформацію для аналізу фондовіддачі на ПАТ «Світлофор» за 2013 рік представлено у табл. 6.

Розрахуємо вплив факторів на приріст фондовіддачі обладнання способом ланцюгових підстановок, за допомогою формул:

$$\Phi B_{на} = \frac{D \times K_{зм} \times T_p \times CB}{C_{на}}, \quad (6)$$

$$\Phi B_{на} = \frac{250 \times 2 \times 7.5 \times 400}{120} = \frac{1500 \text{ тис. грн.}}{120 \text{ тис. грн.}} = 12.5 \text{ грн.}$$

$$\Phi B_{ум1} = \frac{D \times K_{зм} \times T_p \times CB}{C_{ум}}, \quad (7)$$

$$\Phi B_{ум1} = \frac{250 \times 2 \times 7.5 \times 400}{127.27} = \frac{1500 \text{ тис. грн.}}{127.27 \text{ тис. грн.}} = 11.7857 \text{ грн.}$$

Таблиця 6

Початкова інформація для аналізу фондовіддачі на ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор» за 2013 рік

Показник	План	Факт	+, -
Обсяг виробництва продукції (ВП) тис. грн.	9665,84	10365	+699,16
Середньорічна вартість тис. грн.:			
основних виробничих фондів (ОВФ)	12715	14000	+1285
активної частини (ОВФа)	7680	8400	+720
одиниці обладнання (Ц)	120	127.27	+7.27
Питома вага, коефіцієнт:			
активної частини фондів (ПВа)	0.604	0.60	-0.004
Фондовіддача, грн.:	7,6	7,4	-0,2
активної частини (ФВа)	12,6	12,3	-0,3
Середньорічна кількість технологічного обладнання (к)	6,443	6,783	+0,34
Відроблено за рік усім обладнанням (Т), тис. год.	240	226.51	-13.49
В тому числі одиницею обладнання :			
годин (Тод)	3750	3432	-318
змін (ЗМ)	500	470.4	-29.6
днів (Д)	250	245	-5
Коефіцієнт змінності роботи обладнання (К зм)	2	1.92	-0.08
Середня тривалість змін (Тр), год.	7,5	7.3	-0.2
Виробка продукції за 1 машино – год. (середньогодинна виробка) (СВ), тис. грн.	400	445	+45

Таблиця 7

Зміна фондовіддачі основних виробничих фондів на ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор»

Показник	Розрахунок	Зміна фондовіддачі
структури обладнання	- 0.7143 × 0.60	- 0.42858
цілоденних простоїв	+ 0.0242 × 0.60	+0,01452
коефіцієнта змінності	- 0.0475 × 0.60	- 0.0285
внутризмінних простоїв	- 0.03038 × 0.60	- 0.01822
середньогодинної виробки	+0,1247×0.60	+0.07482
Разом:	- 0,64	- 0.38

**Результати факторного аналізу фондівіддачі
на ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор»**

Фактор	Зміна фондівіддачі, грн.		Зміна виробництва продукції, тис.грн.
	активної частини ОВФ	ОВФ	
Першого рівня			
Середньорічна вартість ОВФ	+ 1285 × 7,6 = + 9766		
Доля активної частини фондів	– 0,05 × 14000 = – 700		
3. Віддача активної частини фондів	– 0,18 × 14000 = – 2520		
Разом:	– 0,23 + 6546		
Другого рівня			
Цілоденні простой	+ 0,0242 × 0,60 = 0,01452 × 14000 = + 203,48		
Коефіцієнт змінності	– 0,0475 × 0,60 = – 0,0285 × 14000 = – 398,84		
Внутрішні простой	– 0,03038 × 0,60 = – 0,01822 × 14000 = – 255,26		
Середньогодинна виробка	+ 1,1247 × 0,60 = + 0,07482 × 14000 = + 1048,15		
Разом:	– 0,64 – 0,38 * 14000 = – 5320,64		
Третього рівня			
Заміна обладнання	+ 0,707 × 0,60 = + 0,4242 × 14000 = + 5936		
Упровадження заходів НТП	+ 0,414 × 0,60 = + 0,2484 × 14000 = + 3478		
Соціальні фактори	+ 0,0037 × 0,60 = + 0,00222 × 14000 = + 31,08		
Разом:	+ 1,1247 + 0,07482 + 10142		

В результаті зміни структури обладнання рівень фондівіддачі зменшився на 0,7143 грн. (11,7857 – 12,5).

$$\Phi B_{ум2} = \frac{245 \times 2 \times 7,5 \times 400}{127,27} = \frac{1470 \text{ тис. грн.}}{127,27 \text{ тис. грн.}} = 11,55 \text{ грн.}$$

Зниження фондівіддачі на 0,2357 грн. (11,55 – 11,7857) є результатом понадпланових цілоденних простой обладнання (в середньому по 5 днів на кожну одиницю).

$$\Phi B_{ум3} = \frac{245 \times 1,92 \times 7,5 \times 400}{127,27} = \frac{1411,2 \text{ тис. грн.}}{127,27 \text{ тис. грн.}} = 11,088 \text{ грн.}$$

За рахунок зменшення коефіцієнту змінності роботи обладнання його фондівіддача зменшилась на 0,462 грн. (11,088 – 11,55).

$$\Phi B_{ум4} = \frac{245 \times 1,92 \times 7,3 \times 400}{127,27} = \frac{1373,57 \text{ тис. грн.}}{127,27 \text{ тис. грн.}} = 10,7923 \text{ грн.}$$

В зв'язку з тим, що фактична тривалість зміни нижче планової на 0,2 год., річна виробка одиниці обладнання зменшилась на 37,6 тис. грн., а фондівіддача – на 0,2957 грн. (10,7923 – 11,088).

При фактичній виробці обладнання фондівіддача складає:

$$\Phi B_{\phi} = \frac{245 \times 1,92 \times 7,3 \times 445}{127,27} = \frac{1527,5 \text{ тис. грн.}}{127,27 \text{ тис. грн.}} = 12,00 \text{ грн.}$$

Що на 1,2077 грн. вище, ніж при плановій (12,00 – 10,7923).

Зміна фондівіддачі основних виробничих фондів на ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор» наведено у табл. 7.

Розрахуємо вплив факторів третього порядку на рівень фондівіддачі:

$$\Delta \Phi B_{\alpha} = \frac{(19800 \times 0,7 - 19800 \times 0,4)}{8400} = \frac{5940}{8400} = 0,707 \text{ грн.}$$

$$\Delta \Phi B_{\text{инн}} = \frac{(14500 \times 0,66 - 14500 \times 0,42)}{8400} = 0,414 \text{ грн.}$$

Зміну фондівіддачі за рахунок соціальних факторів визначимо сальдовим методом :

$$\Delta \Phi B_{\text{соц}} = 1,1247 - 0,707 - 0,414 = 0,0037 \text{ грн.}$$

Щоб дізнатися, як зміниться об'єм виробництва продукції, необхідно зміну фондівіддачі основних виробничих фондів за рахунок кожного фактора помножити на фактичні середньорічні залишки основних виробничих фондів. Результати розрахунку приведені в таблиці 8.

З таблиці видно, що негативний вплив на рівень фондівіддачі і об'єм виробництва продукції чинять зменшення долі активної частини фондів, збільшення долі дорогого обладнання, понадпланові цілоденні і внутрішні простой техніки.

Висновки. В результаті проведеного дослідження розглянуто динаміку та структуру основних фондів на ПАТ «Дніпропетровський електротехнічний завод «Світлофор». Аналіз показав, що за звітний період відбулися суттєві зміни в наявності та структурі основних фондів підприємства. Фондовіддача знизилась на 4,27%, це спричинило: зростання цін на продукцію, зростання коефіцієнта змінності роботи машин і устаткування, зростання частки робочих машин і устаткування. Значно зросла питома вага активної частини фондів з 52,75 до 57,9% , що варто оцінити позитивно.

Аналіз ефективно використання основних фондів на ПАТ «Світлофор» показав, що знизилась фондovіддача, що є результатом понадпланових простоїв. В зв'язку з тим, що фактична тривалість зміни нижче планової на 0.2 год., річна виробка одиниці обладнання зменшилась на 37.6 тис. грн., а фондovіддача – на 0.2957 грн. Також негативний вплив на рівень фондovіддачі і об'єм виробництва продукції чинять зменшення долі активної частини фондів, збільшення долі дорогого обладнання, понадпланові цілоденні і внутризмінні простої техніки.

Поліпшення використання основних виробничих фондів підприємства є важливим резервом підвищення ефективності виробництва. Це обумовлено тим, що значна частка витрат виробництва, які утворюють собівартість продукції, пов'язана із використанням основних виробничих фондів на підприємстві. Таким чином, підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства знаходять свій вираз у збільшенні обсягу виробництва продукції, підвищення продуктивності праці та фондovіддачі.

Список літератури:

1. Економіка підприємства: підручник / [за ред. С.Ф. Покропивного]. – К.:КНЕУ, 2000. – 608 с.
2. Мазуркевич І.О. Оцінка ефективності використання основних засобів на підприємстві / І.О. Мазуркевич // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 2. – С. 91-94.
3. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз: навч. посібник / [М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток та ін.: за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченко]. – 2-е вид, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 506 с.

АНАЛИЗ ДИНАМИКИ И СТРУКТУРЫ ОСНОВНЫХ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ФОНДОВ ПРЕДПРИЯТИЯ

Статья посвящена анализу динамики и структуры основных производственных фондов предприятия. Производственная структура основных фондов и ее изменение за тот или иной отрезок времени дают возможность охарактеризовать технический уровень промышленности и эффективность использования капитальных вложений в основные фонды. Улучшение использования основных производственных фондов предприятия является важным резервом повышения эффективности производства. В частности, чем выше в составе основных фондов удельный вес машин, оборудования и других элементов активной части основных фондов, тем больше продукции будет произведено на каждый рубль основных фондов.

Ключевые слова: анализ, производство, динамика, основные производственные фонды, предприятие, структура, эффективность.

ANALYSIS OF THE DYNAMICS AND STRUCTURE OF BASIC PRODUCTION ASSETS OF THE ENTERPRISE

This article analyzes the dynamics and structure of basic production assets of the enterprise. The production structure of fixed assets and its changes over a given period of time give an opportunity to describe the technical level of industry and the efficiency of use of capital investments in fixed assets. Improved use of the company's fixed assets is an important reserve for increasing production efficiency. In particular, the higher in the fixed assets proportion of machinery, equipment and other elements of the active part of fixed assets, the more products will be produced for every ruble of fixed assets.

Key words: analysis, production, dynamics, basic production assets, enterprise, structure, efficiency.